చెంచి

గూడూరు రాజేంద్రరావు

చెఱువులన్నిట్లో కలిగిరి చెఱువంటే మృగాల్లో మృగరాజులాంటిది; వృక్షాల్లో అశ్వత్థమంటిది. ఆ కలిగిరి చెఱువు నడివేసవి కాలాన ఒక సాయం కాలము కడుపునిండ గుడిచిన లేగదూడలాగ గట్లు నాక్కొంటు, తనపై బడే సూర్యకిరణాల గిలిగిలింతలకు యెగిరి గంతులు వేస్తూ ప్రకృతితో నాడుకొంటూంది. గట్టు క్రింద తొడలపైకి తన చిఱిగిన చిన్ని చీరనెగ గట్టి, చాలిచాలని పవిటను మల్లించి నడుముకు జుట్టి, మాటిమాటికి కండ్ల కడ్డమువచ్చే కుఱుచ వెండ్రుకల నప్పుడప్పుడూ వెనుకకు దిద్దుతూ, తనలో తానే చిరునవ్వు నవ్వుకొంటూ, అలల నాదములో తన స్వరమును మేళవించి, నిమ్మళంగా ఒక్కొక్క నుడుగు గొణుక్కొంటూ, గుడ్డ లుతుక్కొంటూంది చెంచి. కొంతసేపటికల్లా, దూరాన కట్టమీద మోజాల కిర్రుశబ్దం వినొచ్చింది. చేతిలోని తడిబట్టను కాళ్ల మధ్య నుంచుకొని, తటాలున పైట విప్పి పండ్లతో బట్టుకొని, రెండు ప్రక్కల సద్దుకొని కట్టవైపు చూచింది. చచ్చిన సీపాయిల బూడ్సులు, చాకలాడి మొగం జూడని బొంతనిజారు, మాసికలు వేసిన చొక్కా, దానిపైనొక అఱచొక్కా, మెడలో నల్లదారం, చేతిలో ముల్లదుడ్డు కఱ్ఱతోటి తెల్లని కాబూలా డొకడు ప్రత్యక్షమైనాడు.

చెంచికేసి కన్నార్పకుండా చూడడ మారంభించాడు. "బాబో! ఈగుడ్డల్లో దుమ్మంతా దులిపితే చెఱువెల్లా బుఱదలై పోతుందేమో" ననుకొని చెంచి పక్కున నవ్వింది. తన్ను జూచి నవ్విందనుకొన్నాడు కాబూలాడు. రసికుడు తనభావాన్ని వెలిపుచ్చడానికి, చికిలి చేయని యిత్తడి రేకులాంటి పల్వరసను బయటబెట్టాడు. చెంచికి భయమేసింది. గుడ్డలు జవురుకొని కట్ట దిగి తన గుడిసెవంకకు వడివడిగా నడిచింది. చీకట్లో దయ్యాలభయ ముండే పిల్లవాండ్రలాగా వెనక్కి తిరిగి తిరిగి చూస్తూ ఊరిబయటనే వుండే గుడిసె చేరి చెంగున లేడిపిల్లలాగ యెగిరి గుడిసెలో బడ్డది. లోపలి నుండి పాముపిల్లలాగ తొంగిచూచింది కట్టవంక. కాబూలాడు మైలురాయివలె నిల్చొని చూస్తున్నాడు. ఆరాత్రి కలలో, కట్టమీది కాబూలాడి నవ్వు కనబడ్డది చెంచికి. చెంచి మగడి దగ్గరకు మఱింత జరిగి నిద్రలోనే గట్టిగా వాని కావిలించుకొన్నది. మఱి కొంతసేపటికి ఉలికిపడి పెద్దగా కలవరించింది. చెంచుగాడు "పిల్లా! పిల్లా" అని తట్టి లేపాడు.

"నన్ను కఱుచుకొని పండుకోమామా. కలలొస్తుండాయి. బయమేస్తుండది." అని నిద్ర పోయింది మళ్లా చెంచి.

మఱునాడుదయ మయింది. చెంచుగాడు, చెంచి పంతులింటికి పని కెళ్లారు. "నాకేమో

కళ్లు మసకలు గమ్మినట్టుండాయి పిల్లా! మంటలంటే ఆ పసురు బోసినా డయ్యోరు. అప్పుటి నుంచి కళ్లకటే దురద. చీకటి గమ్మినట్లుండాయి" అన్నాడు కండ్లు నలుపుకొంటూ చెంచుగాడు, రెండవచేత్తో నీళ్లకావిడి బట్టుకొని. "నీకళ్లు బాగలేకపోతే నాకన్నొకటిస్తాలే మామా, నీ కొకటి నా కొకటిచాలు" నన్నది పిచ్చినవ్వు నవ్వుతూ చెంచి. ఇద్దరూ నవ్వుకొంటూ మాట్లాడుకొంటూ నీళ్లు దెస్తున్నారు కరణం పంతులికి. కొంతసేపటి కల్లా చెంచుగాడు గభాలున నవ్వు చాలించి, "ఆ వొచ్చే మాసెవరు పిల్లా, బాగా చూడు" అని భయముతో అన్నాడు. చెంచి నవ్వు పెదవులపై నుండి పిట్టలాగ యెగిరిపోయింది. యెందుచేతనో శరీరం వడకింది. పైకి మాత్రం గుండె దిటువుతో, "వాడెవుడో సాయిబులే" అంటూ మగడిప్రక్క కొదిగింది. "యెవుడో సాయెబు గాదే. మనకు గుడ్డలిచ్చిన కాబూలాయిన గదో?"

"మన కెప్పుడిచ్చినాడు గుడ్డల?"

"నివ్వేరగవులే. మనపెండ్లికి అయిన దగ్గిర తెచ్చినా అప్పుకు గుడ్డలు. వొదిలి పెట్టడు గామాల్నే యెట్టబ్బా!" అంటుండగానే కాబూలాడు కఱ్ఱ నేల తాటిస్తూ సమీపించాడు. చెంచుగాడి కేమీ మాట్లాడనూ తోచలేదు. కాబూలాడు కొడ్తాడేమో ననేభయాన్ని కప్పి పుచ్చడానికి వెఱ్ఱి చిఱునవ్వు నవ్వాడు పెద్ద కుక్క యెదట కుక్కపిల్లలాగా.

చెంచి నీళ్లకడవతో నాలుగడుగు లావలికి నడిచి తిరిగి కోరచూపులు చూస్తూ నిలబడ్డది. పోవడానికి వీలు లేదని తెలిసీ గూడా ముఖం చిట్లించుకొని "రా మామా, యెండబడ్డది." అని పిలిచింది తప్పంతా చెంచుగాడిదైనట్లు. చెంచిగాడు బడికి బొయ్యేపిల్లానిలాగా మొగం వేలవేశాడు. కాబూలాడు వాని చెవ్వు పట్టుకొని "మాబాకీ కట్నావూ లేదురా? యేంజబాబ్" అంటూ చెంచి వంక జూశాడు నాటకాల్లో రాజువేషగాడిలాగ. చెంచుగాడికి ముఖం చిన్నబోయింది. "ఒదిలి పెట్టయ్యా! కట్తాం గాని మహాడబ్బు" అని విదళించాడు. చెంచికళ్లు కావుర్లుగమ్మాయి "నొప్పిగదంటయ్యా చెవు బట్టుకుంటే. ఒదిలి పెట్టు" అన్నది. దానినోటిమాట కానందించాడు కాబూలాడు. వదలిపెట్టి "అయితే నీ మొగ్గి బాకీ నువ్వు తీర్చేమీ, వాడ్కి నెప్పిఔతే" అన్నాడు. చిఱునవ్వు గూడా నవ్వాడు. "తీర్చుకొంటాములే" అని గొణిగింది చెంచి. "సందాల కట్టెయ్యాలబ్బా బాకీ. వాయిదా పానాదినాల్లయి పోయింది; ఖబడ్దార్" అంటూ వెళ్లిపొయ్యాడు కాబూలాడు.

"మనపెళ్లికి దెచ్చిన కోకా పంచా అప్పా మామా?" అని అడిగింది కొంతదూరం నడిచి చెంచి. "ఊం" అన్నాడు. మతేమీ మాట్లాడకుండా నడచిపోయ్యారు ప్రక్కప్రక్కన్నే. ఆ పగలంతా పంతులోరింట్లో తీరని పని యిద్దరి కిన్నీ.

చీకటి బడుతోంది. చెంచుగాడు సగమల్లిన యీతాకుల చాపపాయమీద గూర్చొని డోలు వాయిస్తున్నాడు మిణుగురు పురువుల్లాంటి చుక్కలజూస్తూ. చెంచి వాని కెదురుగ్గా,

"సముద్రాలు దాటిపోతే
సక్కనైనా తోపు లుండయి
సల్లగా ఆ చెట్ల నీడల
సరస మాడుదమా! మామా తారి పోవుదమా"

అని పాడుతోంది మెల్లగ చిందుదొక్కుతూ."ఆ పదము గాదు పిల్లా! సందమామ

పదముపాడు" మంటున్నాడు చెంచుగాడు. కాల యముడిలాంటి కాబూలాడి కాళ్లజోడు శబ్దం విన్చేసరికి అప్రయత్నంగా డోలాగి పోయింది. పదం నిలిచిపోయింది. వెన్నెలల వంటి వాళ్ల నవ్వులకి మబ్బు లడ్డమయినాయి. తుపాకిగుండు దూరిన పిట్ట గూటిలాగ వారి కుటీరం నిశ్శబ్ద సమాధయిపోయిందొక్క క్షణములో.

కాబూలా దారంభించాడు ! "ఏంరా! ఏయిరూపాయలు".

చెంచుగాడు : "ఏవురిస్తారు సాయిబయ్యా దిక్కులేనోళ్లకు మాకు. నాలుగుదినాళ్లు నిదానించయ్య, యాడన్నా కుదవుండి నీబాకీ గట్టుకొంటాము."

"అరే ! పాస్కని ఇన్నాళ్లుంటే యింకా నాల్గుదినాళ్లు? వహ్వా! నాయాన్కి కాలం ల్లేదేరా యిప్పు, కడ్తావా లేదా చెప్పు."

చెంచుగాడు బిత్తరి చూపు లారంభించాడు. చెంచి తల వంచుకొని, "నీబుణాన బోములేవయ్యా, గొంతుమీద గూసుంటే యెట్ట, యే అయ్యాకాళ్లన్నా బట్టుకోని చాకిరిజేసి దీరస్తాములే" అన్నది దీనంగా. సాయెబు మరొక చిఱునవ్వు నవ్వాడు. "ఔతే మాదుకాన్కి పనికి రారాదు. యెవురు అయినా మాత్రం యెక్వా యిస్తారా" అన్నాడు చెంచి నడుమువంక జూస్తూ. "అట్లే వస్తాలేయ్య రేపుటి నుంచి; తమురం గటి కొస్తా లేయ్య" అన్నాడు చెంచుగాడు సంతోషంతో.

"నీపెళ్లాంగూడా వస్తే జల్దీగా బాకీ పైసల్గాదూ?"

"నేను రాను లేయ్యా! పంతులింట్లో పని జెయ్యాల. కూడుబెట్టే మారాజులు గదయ్యా వోరు. మామామ వొస్తాడులేండి."

కాబూలా డింకేమో అడగదలచికొన్నాడు; కాని మాట రాలేదు. కొంతసేపు నిలబడి "మీయిష్టం. బాకీ మాత్రం మీహిష్టం" అంటూ తిన్నగా కదలిపొయ్యాడు. వాడు వెనక్కి తిరిగినప్పటి నుంచి చెంచికి పట్టరాని నవ్వు. ఆత్రగా డన్నము దురుక్కొన్నట్టు నోటినిండ గుడ్డబెట్టుకొన్నది. కాని కండ్లు నవ్వు లొలుకుతున్నాయి. కళ్లింబడి పసిమి టెండలో వానచినుకుల్లాగ దూరమై పోయిన తర్వాత గుడ్డ దీసి కలకల నవ్వుతూ, "మామా! సాయిబు కొలువుకు బోతే అట్టాంటి సల్లాడ మొకటి దెచ్చుకో. చెఱొక కాలిలో బండుకోని దాగుడుమూత లాడుకొందాం" అంటూ డోలావలికి నెట్టి, చెంచుగాడి ఒడిలో యెగిరి కూర్చుని పదిమార్లు ముద్దెట్టుకున్నది, మార్చి మార్చి రెండు చెక్కిళ్లు. చెంచుగాడా చెంపా యీ చెంపా దిప్పుకొంటూ కూచున్నాడు అవ్వదగ్గిర ముద్దుగార్చే మొద్దబ్బాయిలాగ.

మఱునా డుదయాన చెంచి పంతులింట పనిచేసి గుడిసె కొచ్చింది. యెన్నడు జంటబాయని దోసాన దానికా ఒంటిపాటు దుర్భరంగా తోచింది. విసుగెత్తి చాపకట్ట ముందు వేసుకొని మెల్లగా అల్లుకొంటూ కూనరాగా లారంభించింది. కొంతసేపటికి నిద్ర వచ్చి చెఱగు బరచుకొని నిద్రపోయింది. నిద్రలో మోజాల కిఱ్ఱుశబ్దం వినవచ్చినట్లుండింది. ఉలికిపడి లేచి కూర్చున్నది. కల గాదు. వాకిట కాబూలాడు కూర్చోనున్నాడు తన మందహాసముతో. "మా మామేడయ్యా'" అన్నది పాప మాతురతతో. కాబూలాని చిఱునవ్వు ముదిరి నవ్వయింది, తొండ వూసరవెల్లయిన లాగా. "బలే మొఱుసబ్బా మీ మామకి సూస్తే నీకు. మామీందగూడా అట్నే వుండ్రాదు" అన్నాడు. చెంచి తల వంచుకొన్నది. దేహం కంపించింది. చెమట బట్టింది. "మామా! మామా!" అని కేకలు వేసింది, మామలేడని తెలిసి గూడాన్నూ. "మాయింట్లో వొడ్లుదస్తా వుండే

మామ యిక్డ యెక్డ వుండాడు. పోనీలే. ఈకోక సూడు, నీకు బాగా వుంటాదేమో" అంటూ ముందుకు జాచాడు పసుపు పువ్వుల కోక. "మా కెట్లా వొస్తాయయ్యా పేదోళ్లకు" అంటూ గుడిసెలో నుండి బయటబడి కరణం పంతులింటివైపు పరిగెత్తిపోయింది పిల్లికూనలాగ. పంతులుగారి సందువాకిట వేప చెట్టు నానుకొని కూర్చున్నది చెంచి మగడు వచ్చే దారి చూస్తూ. వాడు రాగానే కాబూలాడి కథంతా చెప్పాలనుకొన్నది.

మళ్లీ ఆలోచించుకొన్నది. "మామ మాత్రమేమి చేస్తాడా రాకాసోడ్ని. కాకంటే మొఖుసులో మఱీ దిగులుపడతాడు. యెందుకులే చెప్పేది. దేముడుండాడులే నాయమన్నాయం విసారించను" అనుకొని పొంగిపొర్లి వచ్చే ఏడుపు నాపుకొన్నది. చెట్టునీడను చల్లగాలికి నిద్రొచ్చింది. పసిబిడ్డలాగ కన్నీళ్లతోనే నిద్రపోయింది. చెంచుగాడు ప్రొద్దుకొండలో బడేవేళ కొచ్చాడు తూలుతూ సోలుతూ. వాడికూత విని ఉలికిపడి లేచి గుడిసెకాడికి బోయింది.

"గెంజి దాగు మామా! యే మంట్లుండావు. అడ తవుడక లాడుతుండావేమి మామా, గుడిసెవాకి లీడుంటే?"

"నాకు కళ్లవుపడ్డంలేదు చెంచా! సూదులు గుచ్చినట్టుండాయి. దినమంతా ఒడ్లుదంచి అదిరిపోయినా యబ్బా, అసలే మసకలు గమ్మినట్టుండిన కళ్లు. ఈ కళ్లింక అక్కర కొచ్చేదేందో పిల్లా." అన్నాడు బాధతో యేడుస్తూ. చెంచి మగడికళ్లు దడివింది. రేపటి నుంచి వాడికొంపకు పోవొద్దు లే మామా! యెట్టయితే అట్టవుతుందిలే. పాణం సరిగ్గా వుంటేగదా మామా, అన్నీ సుకాలు. బాకీలూ" అంటూ చెంచుగాడిచేయి బట్టుకొని మెల్లగా తీసుకపోయింది గుడిసెలోకి. "యే గుంటలో నన్నాపడి సస్తా మనిపిస్తోంది పిల్లా, ఆ బాకీ బాద పడేదానికన్నా. నా కీకళ్లరోగం కుదరదు. యెట్ట దీరుతుందబ్బా యింతప్పు. ఒకటి అరగాదే, ఆరు రూపాయలు. దానికి చణానకి ఒడ్డీగట్టేవా డాపాపిష్టి సాయెబు" అన్నాడు మోకాళ్లపై గడ్డ ముంచి కూర్చోని చెంచుగాడు. చెంచికండ్ల నుండి నీటిధారలు కారసాగాయి. కన్నీళ్లు దుడుచుకొని, "దిగులు పడొద్దులే మామా! మా అమ్మగారూరికి పోయి తీసకొస్తాలే మా అమ్మనడిగి డబ్బు. నన్నుంచి నీ కెందుకు మామా, కష్టం." అన్నది.

మఱునాడు రెండుబారల ప్రొద్దెక్కింది. చెంచుగాడు బాధతో మూలుగుతున్నాడు. చెంచికి రాత్రల్లా నిద్రలేక మొగం వాడిపోయింది. మొగుడి కండ్ల కేవో చికిత్సలు జేస్తోంది. "మెల్లంగా మెల్లంగా పిల్లా" అంటున్నాడు పాపం బాధ కోర్వలేక.

"గుడ్సిలో చేరుండారే యిద్రూ: పెళ్లాం వోళ్లో పని మర్చిపొయ్యా వేంరా? భేష్! భలే నౌఖరయిందే మాకు. మీసుట్టూ తిర్గతుండడం" అని వినొచ్చింది కాబూలాడికంఠం. చెంచుగాడు నిద్రలో బిడ్డలాగ ఉలిక్కిపడ్డాడు. చెంచికి చిరా కెక్కువైపోయింది.

"తెల్లారకతిలకే వొచ్చి కూసుంటావేమయ్యా! మాయి మెటుకు పాణాలు గదూ. సావుబతకల్లో వుంటే యేమిపని, పోయ్యా. ఈ యాళ రాడుపో" అన్నది వడకే గొంతుతో.

"రాక్పోతే జుట్టు పట్కోని లాక్కపోతాం, వద్లు కొంటాం? వ్వారే! దొంగ చేష్టా ల్మాదగ్రా" అంటూ గుడిసెలోకి దూరాడు ఆగ్రహంతో. చెంచి పెద్ద పెట్టున యేడ్చింది. " నీకాళ్లకి మొక్కతా సాయిబయ్యా! మామామ నేమనొద్దు. బాదతో వుండాడు మాతండ్రీ!" అంటూ వాని దుమ్మునిండిన నల్లమోజాలపై వ్రాలిపోయింది. మోజాలపై బడ్డ కన్నీటిబొట్లు చారలుగా క్రిందికి దిగజారడం ప్రాణములేని చెప్పులుగూడ కంటతడిబెట్టిన ట్లుండింది.

కాబూలాడి కాగ్రహ మాగిపోయింది. వంగిన చెంచి నల్లని మెఱుగువెన్నుపై చేతితో తిన్నగా దిగచఱిమాడు. పందెపు పావురాన్ని బట్టుకొన్నట్టు దాని సన్ననినడుమొక క్షణము బట్టుకొని వదలేసి లేచాడు. "రేపుయెల్లుంట్లో కట్టండబ్బా. ఆనాక అద్గో యిద్గో అంటే పర్యోజనం లేదు" అంటూ వెళ్లిపొయ్యాడు కాబూలాడు.

చెంచికీమాటు నవ్వు రాలేదు. ప్రక్కలెగరవేస్తూ తనలో తానే కుమిలిపోయిందేడుపు తోటి. చీర చెఱగు తడిసిపోయింది వేడికన్నీళ్లతో. మగడి మెడ కావిలించుకొని యేడ్చింది. "మామా! మా అమ్మగారూరికి పోయి డబ్బు తెస్తా. మళ్లీ వస్తా. నేను లేనని దిగులుపడొద్దు మామా! బాకీ దీరినపాట సుగంగా వుందాములే. నీకళ్లకు మందు రాసుకొని తెప్పున బాగుజేసుకో. చూపు లేకపోతే మన మెందుకు పనికొస్తాము మామా, పనిపాటలు జేసుకొని తినాల్సినోళ్లము, పచ్చుల్లాంటోళ్లము." అని వెక్కి వెక్కి యేడ్చింది. చెంచుగాడి చీపురుకళ్ల నుండి కన్నీటి బొట్లు చాపపైకి జారినాయి. చెంచిని ముద్దిడుకొన్నాడు. మాట రాలేదు. దాని దేహమంతా తడవినాడు.

"తెప్పున రా. అమ్మగారి యిల్లని అట్లనే కూర్చోవద్దు. నీవు లేకుంటే నే నుం......." అని యేడ్పు మ్రింగినాడు. "ఊర్కో మామా! మామా, ఊర్కో" మంటూ చెంచి పెద్ద పెట్టున యేడ్చింది. కండ్లు దుడిచికొని బయటి కొచ్చింది గుడిసెలో నుంచి. రెండడుగులు బెట్టింది. చెంచుగాడు "చెంచా! చెంచా! పిల్లా" అని పిలిచాడు. తిరిగివచ్చింది. ".........యేమో చెప్పాలనుకొని మఱిచిపొయ్యాను.... పోనీలే పిల్లా! యెదురెండ తే పెప్పుడైనా బోదువులే" అన్నాడు దీనంగా.

"కాదులే మామా! అప్పుదీర్తే మనల్నడిగేవాళ్లు లేరు. పోయి మా అమ్మను బతిమాల్తా. తెప్పున వస్తాలే మామా. నిన్ను జూడకుండా నే నుండేదాన్నేనా" అంటూ నాలుగడుగులు నడిచింది. కాళ్లు తడబడ్డాయి.

"మామా! యేమంటే...." అంటూమళ్లా గుడిసె దూరింది. "ఏమోమాట జెప్పాలనుకొని యింతలో మఱుపొచ్చింది మామా" అంటూ చెంచుగాడి వాడిన కడుపు వంక జూచింది. బోరని దుఃఖము చలిజ్వరములాగ వచ్చింది. మగడి ప్రక్కన బోర్లబడి, "నేను బోను మామా, పోతే నీకు గెంజినీళ్లెట్టా? నేను బోలేను మామా. అప్పులో డొచ్చి సంపితే సంపుతాడులే" అన్నది.

"నీవు పోనేవద్దులే. అస్తమానమైనాక పంతులోర్నడిగి చూదాములే."

సూర్యుడు కాషాయాలు గట్టుకొని అడవులు కొండలు దాటి వెళ్ళిపోయాడు. చెంచుగాడిచేయి బట్టుకొని మెల్లగా నడిపించకపోయింది పంతులోరింటికి చెంచి. కరణం వీధి గుమ్మం దగ్గర గూర్చొని చుట్ట గాలుస్తున్నాడు. చెంచి పంతులెదుట చేతులు గట్టుకొని తన సవిస్తారమంతా చెప్పుకొన్నది. చెంచుగాడప్పుడప్పుడు అందుకొని ఒక్కొక మాట జెప్పుండేవాడు. డబ్బుమాట వచ్చేటప్పటికి కరణం పంతులు రూపమే మారిపోయాడు. చుట్టపీకి ఆవల పారవేశాడు. "మీ థాళ్లెట్లయినా థెంచుకోండి. ఈ వెధవవేషాలు నాకు బనికిరావు. ఇంట్లో అంట్లు దోమడానికి దోవలేదు గాని, డబ్బట డబ్బు! వెళ్లండి వెళ్లండి" అంటూ లేచిపోయాడు తుఱ్ఱున, అత్తమీద అలిగిన అల్లునిలాగా. చెంచి చేతులు పిసుక్కుంటూ నిలబడ్డది.

ఆలుమగలు సందువాకిట్లోకి పొయ్యారు. పంతులు భార్య చేత గరిటె బట్టుకొని వంటింటిలో నుండి యెవరంటూ బయట కొచ్చింది. చెంచి గబాలున ఆమె కాళ్ల మీద బడి,

"రచ్చించమ్మా, లచ్చిమిదేవమ్మా, రచ్చించు" అని యేడ్చింది. కాబూలాని గుండె గరిగించిన తన యేడ్పు పంతులు భార్యకు కరుణ బుట్టింపదా అనుకొని మఱీ యేడ్చింది. లచ్చిమిదేవమ్మ చెంచి నెత్తిన ఇనుపగరిటతో ఒక్క మొట్టు మొట్టి, "మడి గట్టుకోని వంట జేస్తుంటే వళ్లు తెలియక తాకుతావా వెధవా?" అంటూ లోపలికెళ్లింది. పంతులు కూతురు, యేదో నవల జదువుకుంటుంది, యేమిటోనని కిటికీ దీసి చూచి, "అయ్యో, పాపం" అంటూ మఱల కిటికి గట్టిగ మూసివేసింది.

దిక్కు లేని దంపతులు గుడిసె వంకకు నడిచారు, బిడ్డను బూడ్చి వచ్చేవారిలాగా. కొనవఱకు ఒకరి నొకరు పలుకరించుకోనైన లేదు. చూపుచెడిన మగణ్ణి గుడిసెలో వదలి చెంచి బయట నిలబడ్డది. "మామా, నీ కాకలిగదా! వుండు. బిఱానా నాలుగిళ్లకు బోయి కవళం దెస్తా" నని నిట్టూర్పులు విడుస్తూ వూరివంకకు వెళ్లింది మళ్లా చెంచి. "అనాదపచ్చినమ్మా ! ఒక్క కవళ మేయండి తల్లే" అంటూ ఒక్కొకవాకిటా కేకలేయ సాగింది వేదనా మృదులమైన స్వరముతో. కొంత సేపటికే జోలె నిండిపోయింది. ఆరాత్రి మగడు పెండ్లము కడుపునిండుగ దిన్నారు. మిగిలిన కూడు ఆ వూరి కుక్కలకు వేశారు.

మఱునాడు చెంచుగాడి కండ్లు పోటెక్కువై పోయింది. ఱెప్పలు తెఱవడ మసాధ్యమై పోయింది. దినమంతా పడకే. మూలుగులు హెచ్చినాయి. చెంచి తహతహలాడుతోంది. చేతనైనా వైద్యాలన్నీ చేసేసింది. "నాసూపు దీసుకొని నా పెనిమిటి సూపిచ్చేయి దేముడా" అన్నది సూర్యుడివంక జూస్తూ, చెవిటి సూర్యుడికీ దీనాలాపాలు వినరాలేదేమో, వానికి చూపు రాలేదు. దాని చూపు పోలేదు. సాయంత్రము వరకు తంటాలు బడ్డది చెంచి. యెంతమాత్రం నయము గనుపించలేదు. "పాణంబోతే బాగుండును రామా, ఈ బాదకన్నా" అన్నాడు వెఱ్ఱి స్వరంతో చెంచుగాడు. జ్వరం గూడా ఆరంభమయింది. వరిచేలల్లో కావలియుండే ముసలి వైద్యుణ్ణొ కణ్ణి బ్రతిమాలి పిలుచుకొచ్చింది. "మా మామకు సూపు దెప్పించు తాతా! నీ పేరు చెప్పుకొని బతుకుతాము" అన్నది. "బయపడొద్దులే అమ్మా, పొద్దటికి ఆకలిగిరమ్మ దయవొల్ల బాగవుతాది. చెంచయ్యకు కూడు బెట్టు" అన్నాడు ముసలాడు. "బద్రంగా జూసుకో తాతా. కబళము దెస్తాఛణంలో" నంటూ జోలె బట్టుకొని బయలుదేరింది.

చిమ్మచీకటి. పుటపుట చినుకులు రాలుతున్నయి. ఆకసమువంక జూచింది నడుస్తూ. చిన్న తెల్లమబ్బొకటి కుందేలిలాగ గునగున బోతోంది. దాన్ని తరుముచున్నట్టు కారుమేఘ మొకటి వెంబడిస్తోంది. త్రుటికాలములో తెల్ల మబ్బు మాయమయింది. కారు మబ్బుల్లో మిళితమైపోయింది.

చెంచికి జాలేసింది. పాప మా చిన్న మొబ్బును మిం:గేశింది గావాల ననుకొంటూ అడుగుబెట్టింది. కాలిక్రింద చిన్న కప్ప బడి కీచుమన్నది. దేహం జలదరించి మిడిసి ఆవలబడ్డది చెంచి. చీకట్లో నిదానించి చూచింది. కప్ప కొంత తెప్పరిల్లి ఆలస్యంగా ఆఫీసుకు బొయ్యే గుమాస్తాలాగా గంతులు వేస్తూ బోయింది. వెనకన్నే వాయు వేగముతో మఱొక పెద్దకప్ప దాని మీదికి పోతోంది. ఱెప్పపాటులో చిన్నకప్ప నేల గఱుచుకపోయింది. దాని చిన్న మూలుగు పెద్దకప్ప బెక బెకల్లో లీనమైపోయింది. చెంచి కేవో విపరీత భావాలు స్ఫురించాయి. విషాదపు చిరునవ్వుతో వెళ్లిపోయిం దూళ్లోకి. కరణం పంతులింటి వాకిట చీకట్లో నిలబడ్డది. గది కిటికీలో నుంచి పంతులు కూతురు ఆవలితట్టున యెవరితోనో " ఈ మాటల కేమిలేండి. పైనెలలో మీకు వేసవికాలపు సెలవు

లయిపోయి మద్రాసుకుబోతే నా మాటే జ్ఞప్తికి రాదు. మీలోకంలో మీరుంటారు.ఇక్కడనాఅవస్థ..." అంటోంది. చెంచికి తన దుఃఖములో నవ్వొచ్చింది. అణచుకొని, "అనాదపచ్చినమ్మా" అన్నది. పంతులు కుమార్తె చివాలున తిరిగి, "వచ్చేవాళ్లెవరు లేరు పోవే" అని మఱల కిటికీ వంకకు దిరిగింది.

చెంచి చీకట్లో వీధిన బడిపోయింది. దాని కేకల ధ్వని దూరానకు జడకొసలాగ సన్నమై పోయింది. నాలుగువీధులు తిరిగింది. జోలి సగమైన నిండలేదు.

ఒక సన్న గొందెలో ప్రవేశించి ఒక యింటివాకిట "కబళ మెయ్యండి తల్లే, అనాదపచ్చికి" అంటుండే సరికే యెలుగు బంటిలాంటి కుక్కొకటి గుఱ్ఱుమని పైన బడిపోయింది అమాంతంగా. పాపము చెంచి చేతిలో జోలె జారిపోయింది. "అమ్మా" అని పెద్ద కేక పెట్టింది. ఇంతలో యెవరో యింటిలో నుండి వచ్చి కుక్కను పట్టుకొన్నాడు. "కట్టెయ్యయ్యా, పాడుకుక్కని ; నాపాణా లెగిరిపోయినాయి నాయినా" అన్నదింకా వణుకుతూ. చీకట్లో దాని ముఖం వంక పారజూచాడు, కుక్క నొకచేత బట్టుకొని. చెంచి! కాబూలాడు రెండవచేత్తో చెంచిచేయి బట్టుకొని "కర్సిందా" అన్నాడు. చెంచికి కుక్క భయానకన్నా మనిసిభయ మెక్కువయింది. గుర్తించింది. "కరవలేదులే సాయబయ్యా; చెయ్యి విడిపించయ్యా. తెప్పన బోవాల. మామామ కొళ్లు నిమ్మళంగాలే" దన్నది. "పోతువ్లే, రా" అంటూ యింటిలో కీడ్చుకవెళ్లాడొక చేత చెంచిని, ఒకచేత కుక్కని. చెంచి యేడ్వలేదు;అరవలేదు. గుమ్మము దాటేటప్పుడు,మామ, మబ్బు, కప్పు, పంతులోరి పిల్ల, అప్పు - అన్నీ తలలో గిఱ్ఱున తిరిగాయి. మేకపిల్లలాగ వాని వెంట బోయింది.

తూర్పు రేకలు మైలయిదుస్తోన్నాయి. సంధ్యమబ్బు లెట్టో లేచిపోయినాయి. ఆకాశమంతా తేట పుల్లనీళ్ల కుండలాగ నిర్మలమైపోయింది. ఒక్కొక్క మూల నుండి అప్పుడప్పుడు కోడికూతలు మాత్రం వినొస్తున్నాయి.

చెంచి అడుగుల్లో అడుగులేసుకుంటూ బొటనేళ్లు చూసుకొంటూ వీధిగోడల ప్రక్కన రాచుకొంటూ బోతూంది. దాని భావ ప్రపంచము తారుమారయిపోయింది. తనకు తానే అసహ్యకరమైన వ్యక్తిగ కనుపించింది. మాటిమాటికి ముందుకు వంగి తుప్పుతుప్పున తన పొట్టమీదనే ఉమ్మి వేస్తోంది. తన శరీరాన్నప్పుడప్పుడు పట్టి గట్టిగ చీల్చుకొంటోంది. ముంజేతులు పండ్ల గాటుకు గాయాలైపోయినాయి. తల వెంట్రుకలు సగము తెగి దానివేళ్లకు జుట్టుకొన్నాయి. మాసిన నీలిపవిట చీరికలై నేల వ్రేలాడుతోంది. రాతి గోడలకు రాచుకొన్న లేతభుజములు నెత్తుటి గుజ్జయి పోయినాయి. తనలో తానేమో గొణుక్కొంటూ, నవ్వుకొంటూ, మాట్లాడుకొంటూ పోతుంది వీధిన బడి చెంచి. వేకువన పాఠాలు వల్లించను లేచిన కుఱ్ఱవా డెవడో వాకిట నుండి దాన్ని జూచి, "అమ్మో దయ్యమే" అని అరుస్తు తల్లి నానుకొని దుప్పటి గప్పుకొని పండుకొన్నాడు. చెంచి విన్నది. "దయ్యాన్ని, దయ్యాన్ని, భూతాన్ని, రాచ్చేసిని, పంతుల్ని, కాబూలోణ్ణి, లచ్చిమి దేవమ్మను" అని పెద్దగా అరుస్తూ, అరచే కుక్కలను దడిపిస్తూ పరిగెత్తిపోయింది చెంచి వూరు దాటి.

చెంచుగాడికి బాధ తగ్గి నిద్రబొయ్యాడు. వైద్యుడెళ్లిపొయ్యాడు. జ్వరబాధలో వాడికి చెంచి బోయిందే తెలియదు. తెల్లవారి మెళకువొచ్చింది. చెంచికోసం చెయిజాపాడు. తవుడు కాడాడు. కొత్తయీతాకుల చాప ముళ్లుమాత్రం చేయి దగిలాయి. చెంచి లేదు.

"చెంచా, చెంచా! పిల్లా" అని కళ్లు నలుముకొంటూ మెల్లగా పిలిచాడు నిద్రలో లాగ. గుడిసెంతా తడవుకొన్నాడు, నిక్షేపానికి చీకట్లో తవుడుకాడే లోభివానిలాగా. చెంచి లేదు.

కొంతసేపటికి గ్రామ తలారొక డొచ్చి "చెంచుగా, బయిటికి రారా! పోలీసులు మునసబుకరణాలు చేరి వుండారు చెఱువు కట్టమీంద. చెంచిని దేవి బయటేశారు, రారా" అన్నాడు. చెంచుగాడి గ్రుడ్డికళ్లలో మెఱుములు మెఱిసి నట్లయినాయి. "మా చెంచినా నారయ్యా? మా పిల్లనా నారయ్యా? ఇంకే ముండది దేముడా" అంటూ గుండెలు బాదుకొంటూ కలిగిరి చెరువుకట్ట యెక్కినాడు. వాని వెఱ్ఱి కేకలకు దూరాన పశువులు మేత మాని నిట్టూర్పులు విడువసాగాయి. గ్రామస్థులు "ప్రాణం బోయినా కళ దగ్గలేదు చెంచికి" అని తల లూపారు. పోలీసాయన బుఱ్ఱమీసాలు దువ్వుకుంటూ చాలాసేపాలోచించి, "అయితే నివ్వేనంట్రా దాన్ని చంపి నీళ్లల్లో వేసింది?" అన్నాడు చెంచుగాణ్ణి. "నిజం చెప్పు చెంచుగా, నిన్ను కొట్టడులే అయ్య" అన్నాడు మునసబు. కరణం పంతులు "జాతి తక్కువ వెధవలు లెండి. అదేమో పోకిరి పని జేసి వుంటుంది. ఈకుంఖ దానిగొంతు నులిమి వుంటాడు" అన్నాడు. "సోముల్లారా! దణ్ణంబెడ్తా. మాపిల్లేనా యీమాశి. బాగా సూడండయ్యా. కళ్లు గాననోణ్ణి" అని పెద్దపెట్టున ఏడ్వసాగాడు.

పోలీసుదొర చుట్ట గాలుస్తూ, "అయితే చెంచి బొడ్డుకొంగున ఆరురూపాయి లుండాయి, నీ విచ్చినావంట్రా?" అన్నాడు. "ఓరి దేముడా! రాత్రితో రాత్రి వాళ్లమ్మగా రూరికి బోయి బాకీ గట్టను రూపాయలు దెచ్చిందిగామో సయ్యా మా చెంచి. వొచ్చేటప్పుడు చీకట్లో నేమో పడిపోయిందయ్యా నాయిలయేల్పు" అంటూ పాప మేడ్చాడు. కొందరు గ్రామస్తులు చూడలేక తల లావలికి దిప్పుకొన్నారు. పోలీసాయిన చెంచి శవాన్ని కాల్తో యివతలికి మళ్లించాడు.

"కేసు పెట్తాం, రిపోర్టు రాయండి" అన్నాడు మునసబుతో. మళ్లీ బుఱ్ఱమీసాలు దిప్పాడు ఆలోచిస్తూ. కళ్లులేని చెంచుగాణ్ణి విచారణ వరకు చీకటికొట్లో నుంచమన్నాడు. చెంచి శవాన్ని శస్త్ర పరీక్ష కివ్వమన్నాడు. తెలివిగ ప్రవర్తించాననుకొని బైసికి లెక్కి వెళ్లిపొయ్యాడు. కట్టమీద కఱ్ఱ నానుకొని నిలబడ్డ కాబూలాడు, "మొన్న దాన్కి యిక్కడే షూచినాం. మళ్లా యిప్పుడిక్కడే షూస్తుండాం. యేం హాష్చర్యం" అని గొణుక్కొన్నాడు.

చెంచుగాడు, "నా బంగారు చెంచా! మీ అమ్మగారింటికి పోయినావా, నాకు జెప్పకుంటా, మానాయినా" అంటూ దానిపైబడి గొట్టుకొన్నాడు. కరణం పంతులు మునసబువంక జూచి, "చేసిన వారికి చేసినంత" అంటూ తలూపాడు.

మఱి చెంచి యేమనుకొన్నదో.

✹

భారతి, అక్టోబర్ 1932.